

เมตตาธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ๑๕๔. ความรักที่ไม่เหมือน

หลวงพ่ : เขาเป็นนักปฏิบัตินะ เขาปฏิบัติมา แล้วเขาก็มีปัญหาของเขา ในที่นั้นใจ

ถาม : ต่อมา ชาวบ้านคนหนึ่งได้บวชเป็นชี แล้วสมอ้างว่า สำเร็จเป็นพระ
อนาคามี พระอรหันต์ รู้เห็นเรื่องภพชาติ ขึ้นสวรรค์ลงนรก ทำนายเรื่องต่างๆ

หลวงพ่ : คือทำนายชีวิตเขา แล้วชีวิตเขาก็เดือดร้อน เขาจะถามมาเรื่อยๆ เรื่องการ
ดำรงชีวิต สุดท้ายเวลาคำถามนี้ เขาบอกว่าเราสอน แสดงว่าเขาเคยมาที่นี้บ่อยนะ

ถาม : ๑. หากแม่ชีที่เห็นชาติอดีตจริง ทำไมเขาถึงไม่รู้ชาติปัจจุบันว่า สถานภาพ
ศักยภาพ คุณภาพชีวิตมันเปลี่ยนไปแล้ว จงใจคิดลึกลับ ๔ ยังสมควรเป็นแม่ชีหรือไม่เจ้า
คะ หรือการเป็นอนาคามี ถือว่าข้ามผ่านศีล ๘ ไปแล้ว

หลวงพ่ : คือเราจะบอกว่า ปัญหานี้มันมีเนื้อหาสาระในข้อต่อไป แต่นี่มันเป็น
ปัญหามา เราจะตอบเป็นข้อๆ ไปไง ถ้าปัญหาที่มันไม่เป็นประโยชน์ เราก็จะยกเลิก แต่นี่
มันเป็นปัญหาที่ว่า ในสังคัมปฏิบัติมันก็มีของเขาอยู่ แต่มันมีข้อคืออยู่ข้อหนึ่ง เดี่ยวเราจะ
อธิบายให้ฟัง มันจะเป็นประโยชน์

ฉะนั้นข้อที่ ๑. นี้ ถ้าอยู่ด้วยกัน แล้วเวลาปฏิบัติไป เข้าใจว่าตัวเองเป็นพระ
อรหันต์ หรือสำเร็จเป็นอนาคามี แล้วไปรู้อดีตชาติ ไปรู้ไปเห็นถึงความผิดคนอื่น แต่ไม่
รู้จักความผิดของตัวเอง ไม่รู้จะเป็นอนาคามีไปทำไมนะ เพราะการเป็นอนาคามีนี้ มันเป็น
การถอนกิเลสของตัวเองให้หมด

สมมุติว่าเราเป็นโศดาบัน เป็นสภิกาคามี เพราะมันเป็นอริยมุขีขึ้นมา ภูมิจิตภูมิธรรมนี้ มันจะมีหลักมีเกณฑ์ มันจะไม่ไปยุ่งกับใคร แล้วสังคมนั้นจะปั่นป่วนขนาดไหน แต่ถ้ามีบุคคลคนหนึ่งเป็นโศดาบันขึ้นไป แล้วอยู่ในสังคมนั้น เขาจะไม่ตื่นไปกับสังคมนั้น เขามีหลักมีเกณฑ์ในสังคมนั้น ทำให้สังคมนั้นเป็นปกติได้นะ แต่ถ้าเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ เห็นไหม เราบอกเป็นอรหันต์ เป็นอนาคามี สังคมเขาปั่นป่วน เราก็ปั่นป่วนไปกับสังคมนั้น

อนาคามีอะไร ทำไมต้องให้สังคมมาลากไปละ สังคมลากโศดาบันไปยังไม่ได้เลย พระโศดาบันนี้ไม่ถือนมกลตันข้าวนะ

“คุณสมบัติของพระโศดาบัน ไม่ถือนมกลตันข้าว ไม่ถือลัทธินอกจากพระพุทธศาสนา แล้วพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์”

พระธรรม สังฆธรรม ธรรมคือข้อเท็จจริง คือความเป็นจริง แล้วพระโศดาบันจะเอนเอียงไปกับเขาไหม มันไม่เอนเอียงไป แต่ ! แต่ตั้งแต่พระโศดาบันจนถึงพระอรหันต์ขึ้นไป อยู่ในสังคมนั้น เห็นสังคมเขาปั่นป่วน ถ้าเป็นพระโศดาบันหรือถึงพระอรหันต์ ถ้ามีบารมี พุทธหรือจัดการในสังคมนั้น หรือชี้แนะให้สังคมนั้นมีความเห็นคล้อยตาม หรือสังคมนั้นเห็นว่า เขาเป็นคนที่มียุติคุณผล พระโศดาบันถึงพระอริยบุคคลนั้น เขาพยายามจะแก้ไข

แต่ ! แต่ถ้าตั้งแต่พระโศดาบันจนพระอรหันต์นะ อยู่ในสังคมที่ปั่นป่วน แต่ถ้าพระโศดาบันไม่มีบารมี บารมีของพระโศดาบัน แก้ไขได้เฉพาะใจของพระโศดาบัน กับใจของพระอริยบุคคลเท่านั้น ไม่สามารถจะแก้สังคม ไม่สามารถจะแก้ใจดวงอื่นได้ พระโศดาบันถึงพระอรหันต์นั้น จะไม่พูด

ถึงอยู่ในสังคมนั้น ก็จะไม่ไปตื่นตื่นกับสังคมนั้นไง เพราะสังคมนั้น เราไปแก้ไขเขาไม่ได้ หลวงตาใช้คำว่า “กรรมของสัตว์ กรรมของสัตว์” ถ้าไม่อย่างนั้น พระพุทธเจ้าขนไปหมดแล้ว

พระพุทธเจ้าปรารถนามารือสัตว์ขนสัตว์นะ แต่เวลาเข้าขึ้นมาพุทธกิจ ๕ ที ๔ ที ๕ เล็งแล้ว ใครมีอำนาจวาสนา แล้วอายุมันสั้น เอามันก่อน อย่างพระองค์คุณิมาล ถ้าไปช้า

กว่านั้นนะ ถ้าวันนั้นพระพุทธเจ้าไม่ได้ไปเอาพระองค์คูมิล พระองค์คูมิลจะไม่ได้เป็นพระอรหันต์เลย แล้วพระองค์คูมิลลองมาตุฆาต ลองฆ่าแม่แล้วนะ หมดสติเลย แต่พระพุทธเจ้าเล็งญาณนะ ไปเอาพระองค์คูมิลก่อนเลย

คำว่า “เล็งญาณ” เห็นไหม เล็งญาณว่าจะไปเอาใครก่อน แบบว่ามันเป็นกรรมของสัตว์ เขาไม่ฟังเราหรอก “แม้แต่พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ คนที่ฟังก็มี คนที่ไม่ฟังก็มี” ขนาดคนที่ไม่ฟัง ยังจ้างคนมาค้าด้วย “ไอ้หัวโล้น ไอ้ขี้เกียจ ไอ้ไม่ทำงาน” ไอ้โฮ.. ไอ้เรานะ แหม เราอยากเจอพระพุทธเจ้ามากเลย

นี่พูดถึง ตั้งแต่พระโศคยันจนถึงพระอรหันต์ ถ้าอยู่ในสังคมที่ปั่นป่วน แล้วท่านไม่มีบารมี คำว่าไม่มีบารมีนะ มันรู้อยู่นี่ไง เราอยู่ด้วยกันเราจะรู้ ว่าคนๆ นี้จะคือขนาดไหน คนๆ นี้เขาจะฟังขนาดไหน คนๆ นี้ไม่ฟังเหตุผลเลย เราอยู่กับเขาเรารู้นะ ถ้ามันมีจังหวะและโอกาส มันรอความสูงงอมไป

อย่างเช่นคนๆ นี้มีความคือด้านมาก แต่ถ้าถึงเวลาแล้ว เขาใกล้จะสำนึก หรือเขามีอะไรมากระทบใจ ตรงนั้นสมควรทำได้ ถ้าทำได้นะ คือเขาจะเปลี่ยนความคิดเขาเลย “การแก้ไขคน คือเปลี่ยนความคิด อุดมการณ์คติของคนเลยละ” เปลี่ยนโปรแกรมความคิด เขาจะเปลี่ยนนิสัยไปเลย

นี่ตั้งแต่พระโศคยันถึงพระอรหันต์ ถ้าอำนาจวาสนาไม่มี ถึงจะอยู่ในสังคมใดก็แล้วแต่ สังคมนั้นจะปั่นป่วนขนาดไหน แต่ตั้งแต่พระโศคยันจนถึงพระอรหันต์นั้น จะไม่ปั่นป่วนไปกับสังคมนั้น ยืนหลักได้ จะไม่พุดหรือออก แต่ถ้าถึงเวลานะ ลองถามสิว่าอะไรผิดอะไรถูก ซึ่งได้ถูกหมดเลย แต่ไม่พุดนะ แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่มีหลักมีเกณฑ์ มีอำนาจวาสนา จัดการได้หมดเลย

ปัญหานี้จะบอกว่า ถ้าเขาเป็นแม่ชี ได้เป็นอนาคามีถึงพระอรหันต์ แล้วทำไมเขายังโกหกอยู่ เขายังอะไรอยู่นั้น ไอนั้นมันไม่ใช่ไง เพราะอะไร “เพราะแม่ชีหรือสิ่งที่เป็นอนาคานั้น เขาจะไม่ถือมงคลตื่นข่าว”

สิ่งใดที่เป็นกุศลกับอกุศล “ผู้ที่ปฏิบัติธรรม หรือผู้ที่ใฝ่ดีนี้ มันต้องเอากุศลนำ” กุศลคือความดีใจ เราอาศัยคุณงามความดีนะ การสร้างบ้านสร้างเรือน เขาต้องมีนั่งร้าน

ขึ้นไป เพื่อจะประกอบสร้างบ้านสร้างเรือนนั้น การประพฤติปฏิบัติ มันต้องอาศัยความคิด
ศีล สมาธิ ทานนี้ เป็นความคิดทั้งนั้นเลย

เขาบอกว่า “ไอ้พวกนี้คิดดี อู้อู.. ต้องไปทำบุญต้องอะไร” เอ้า.. ถ้าเราไม่มี
เครื่องมือ เราไม่มีอะไรเป็นสิ่งที่เราจะพัฒนาขึ้นไป เราจะเอาอะไรล่ะ เราก็ต้องคิดดีเป็น
ธรรมดานั้นแหละ แต่ถึงที่สุดแล้ว เราจะเข้าใจ แล้วเราจะปล่อยวางได้

ปล่อยวางได้นะ เราสังเกตไหมเวลาทำบุญ เมื่อก่อนนี้ อู้อู.. เราจะปราณีต เราจะ
ยึดติดมาก แต่เดี๋ยวนี้เป็นอย่างไร วัตถุประสงค์ เดียวนี้เราทำบุญสบายใจใหม่ ทั้งหวนนะ
ใส่บาตรบิ๊บ เขาจะทำอะไรก็ แหม.. สบายใจ แต่เมื่อก่อนไม่ได้ใส่นะ ใส่บาตรเสร็จตามไปดู
เลยละ “ของฉันอยู่ไหน” “ใส่บาตรหรือยัง” “พระได้กินหรือยัง” “อู้อู.. พระไม่ได้กิน ไม่
ยอมนะ” วัตถุประสงค์แหละ มันพัฒนาเป็นอย่างนั้น

แต่ถ้ามันเป็นธรรม เราทำงานเราชำนาญ เราเข้าใจแล้ว ใส่บาตรไปแล้ว “อู้อู.. มี
โอกาสได้ใส่บาตร” ที่นี้การบริหารของท่าน มันก็ปากเดียวท้องเดียวเหมือนกันแหละ
ฉะนั้นพอใส่บาตรไปนั้น มันเป็นประโยชน์แล้ว บุญกุศลมันเป็นนามธรรม

อย่างเช่น เห็นไหม เขาบอกอุทิศส่วนกุศล อุทิศส่วนกุศลนี้เทียนเล่มหนึ่ง เราไป
จุดให้เทียนอีกร้อยเล่มพันเล่ม แต่เทียนเรายังสมบูรณ์ เปลวไฟเราไม่ได้ยุบย่อยสลายไป
ไหนเลย กุศลที่เกิดกับจิตเรา อุทิศให้เขาไปร้อยครั้งพันครั้ง ล้านครั้ง มันก็เท่าเท่า

แต่ถ้าเป็นความตระหนี่นะ ไม่ให้ใครเลย กอดแน่นเลย มันมีเทียนอยู่เล่มเดียวนั้น
แหละ ไฟมีแค่นี้ ธิเบศร์ ธิเบศร์ ลมพัดมาจะดับนะ แต่ถ้าเราอุทิศส่วนกุศลไปมากๆ มากๆ
นี่ก็เลสไม่ยอมหยอก เราก็ไม่ยอม

จริงๆ เรื่องนี้ พอบวชใหม่ๆ ไซ้ไหม เขาอยากจะได้บุญ เขาซื้ออกลให้เรา แล้วเรา
ไม่ยอมไซ้ อุปัชฌาย์เขาบังคับให้ไซ้ นอนดูกลดแล้วมันเจ็บใจ นอนดูกลด ก็เจ็บอยู่นั้น
แหละนานเลย มันหวนบุญไง มันหวน เราก็เป็น เราถึงกล้าพูดนะว่า “จิตทุกดวงใจกลัวผี”
“ทุกดวงใจมีความทุกข์ในใจ ออ่า ! ออ่าโกหก ! พุทหรือไม่พูดเท่านั้นแหละ”

ไอ้เรื่องตระหนี่ เมื่อก่อนเราก็ตระหนี่ ไอ้พวกนี้เมื่อก่อนก็ตระหนี่ แต่เดี๋ยวนี้ไม่
แล้วแหละ เมื่อก่อนนี้ อู้อู..ตัวเองบวชนะ แล้วเขารู้ใจว่าเราจะบวชยาว เขาเป็น

สาธารณสุขจังหวัด เขาก็อยากได้นุญด้วย เขาก็มาร่วม แล้วอุปฌาย์เขาบังคับให้อาของ เขา แต่เราไม่ยอม โอ้โฮ.. นอนคลุกคลแล้วมันเจ็บ สมัยนั้นนะ โอ้โฮ.. โง่ได้ขนาดนั้น เราก็อ่านนี้แหละมาสอนโยม บอกว่ามันเหยียบย่ำหัวใจตัวเอง มันกระที่บใจตัวเอง

“กลัวผีไหมเมื่อก่อน” “บวชใหม่กลัวผี” พอบวชเสร็จใจใหม่ มันมีพระอยู่ ๔-๕ องค์อยู่ในป่า ถ้ากลางคืนยังเห็นแสงไฟของใครอยู่นะ เราก็ออยู่ได้ เคนจงกรมที่พื้นนี้ได้ พอไฟเขาดับหมดแล้ว กูก็ดับไฟขึ้นกุฏิ กูก็ไม่กล้าอยู่

โธ.. เราก็ก้าว ! เราก็ก้าวผี ตั้งแต่นั้นมาก็ถือเนสัชชิกใจ ไม่นอน พอไม่นอนพระ ก็ทำใจ “ถ้าเ็งจริง เ็งต้องเข้าป่าช้า” กลัวผีขนาดนั้น แล้วเดินเข้าป่าช้า โอ้โฮ.. กลางคืนนี้เหมือนกับลบ ๕๐ องศา มันหนาวมันสั้น ขานี้สั้นไปหมดเลย แต่ก็ไปนะ ด้วยสัจจะ ด้วยการทำความดี เดินถือตะเกียงไป ขามันสั้นหมด เวลากลางวันก็ไปป่าช้า ก็เห็น โกดังป่าช้า มันก็เท่านั้นเอง แต่กลางคืนไป นี้นกลางคืนใจใหม่ แล้วคนเดียวด้วยนะ ถือตะเกียงเข้าไปในป่าช้า

เพราะเนสัชชิกใจไม่นอน ตี ๒ ตี ๓ เขานอนกันหมดแล้ว เคนจงกรมอยู่มันก็คิด “กล้า ไม่กล้า” เขาว่า “จริง ไม่จริง” “แน่ ไม่แน่” ให้อิทธิวิญญาณ์ว่าแน่หรือไม่แน่นี้ มันเลยเดินไป ให้อิทธิวิญญาณ์กลัวน่าดู แต่ให้อิทธิวิญญาณ์จะเอาชนะเขา เดินไปนี่ขาสั้นหมดเลย แต่ก็เข้าไปได้

ตั้งแต่นั้นมาก็ออกธุดงค์ พอธุดงค์ไปได้ ไปถึงไปเจอเขา เขาชวนไปพักที่วัดเขา เราก็ไป พอไปถึงแล้วเขาไม่ให้พัก เขาให้ไปพักที่ป่าช้า ที่ป่าช้านั้นเขาเพิ่งเผาผี กำลังเผาผีเสร็จแล้วเขากลับกันหมดเลย แล้วเอาเราไปทิ้งไว้ที่ป่าช้า โอ้โฮ.. นอนหันหลังให้ผีนะ “อย่าไปมองมัน” บอกตัวเองใจ “อย่าไปมองมันสิ ! อย่าไปมองมัน !”

กลัวชิบหายเลย “อย่าไปมองมันสิ ! อย่าไปมองมัน !” ก็นอนอยู่กับผี นอนอยู่เชิงตะกอน มันแก้ไขตั้งแต่นั้นมา พอเราเข้าไปเผชิญกับเหตุการณ์นั้น เราอยู่ในเหตุการณ์นั้น ปัญญา มันจะเกิดนะ เหมือนเวลาหลวงตาบอกว่า “เวลาเข้าจันทรอกนี้ ปัญญา มันจะมา เวทนาจนเต็มที่แล้ว มันจะเกิดปัญญาขึ้นต่อสู้อ เวลาเราจันทรอก เวทนา มันจะมา”

เราไปจนตรอกนะ กลางคืนไปนอนอยู่เชิงตะกอน เขาเผาศพอยู่ข้างบน เรานอนอยู่ข้างล่างนั่น มึงจะไปไหนล่ะ มันก็ต้อง “อย่าไปมองมัน !” ใหม่ ๆ นะบอก “อย่าไปมองมัน ! อย่าไปมองมัน !” มองศพมันกลัวใจ “อย่าไปมองมัน ! อย่าไปมองมัน !”

พูดถึง ใจมันจะพัฒนาอย่างนี้แหละ แล้วเวลาที่ว่า เขาจะเป็นอนาคามี เขาจะเป็นพระอรหันต์ก็เรื่องของเขา แล้วสังคม เราจะไปหวังเขาไม่ได้หรอก นี่ปัญหาข้อที่ ๑ นะ

ถาม : ๒. ลูกจำได้ค่ะ ว่าหลวงพ่อบอก ไม่ต้องการให้เป็นผู้ชนะหรือผู้แพ้ แต่ลูกรู้สึกว่ามันสง่างามในใจของลูก อยากทราบจริงๆ ค่ะว่า ระหว่างแม่ชีศัล ๘ กับผู้ถือศีล ๕ ในวันนี้มีสิ่งหนึ่งที่เขาจะเชื่อได้

หลวงพ่อบอก : ที่พูดนี้เขาถาม “จะเชื่อใจได้อย่างไร” ใจเขายังโลเลอยู่ไง เราเห็นใจนะ เห็นใจว่า สังคมนี้นั้นหลากหลาย เวลาเราเข้าไปสำนักปฏิบัติ ผู้ที่ปฏิบัติต่างคนต่างจะควบคุมกิเลสของตัวเอง กิเลสของตัวเองนี้ มันก็พยายามจะหาทางออก

ในสำนักปฏิบัติ ส่วนใหญ่จะเป็นอย่างนี้ แล้วถ้าไม่ปฏิบัตินะ หลวงตาใช้คำว่า “ผ้าจืด” ในพื้นที่ทั่วไปในที่สาธารณะนี้ มันเป็นผ้าเช็ดเท้า ทุกคนก็ไปเช็ดเท้าๆ เห็นไหม มันไม่ค่อยสกปรกหรอก แต่ถ้าเอาผ้าขาวไปวางในที่สกปรก ผ้านั้นจะสกปรกมาก

สังคมนี้นั้นเหมือนผ้าเช็ดเท้า เพราะว่าสังคม ต่างคนต่างมีอารมณ์ กระทบกระเทือนกันอยู่ตลอดเวลา แต่เราเป็นผู้ปฏิบัติ เรามาวัดมาวา เราทำใจของเราให้สะอาด พอทำใจให้สะอาด มันก็เหมือนกับผ้าขาว พอผ้าขาวนี้ ฝุ่นมันตกใส่ มันเห็นทันทีเลย พอเริ่มการภาวนา เขาเรียกชวณะ จิตใจ หัวใจ หู ตา นี้จะดี ถ้าอยู่ในสังคม ใครทำดีทำชั่ว มันก็ไม่ค่อยดูเขาอะ แต่พอมาในวัด ใครทำเสียงดัง แก๊ก.. หน่อยหนึ่ง ไม่ดี ! ใครแก๊ก.. ไม่ดี ! มันจะเห็นหมดเลย เขาเรียกชวณะมันดี เพราะมันเป็นผ้าขาว

ใช้อย่างนี้เราไม่โทษใคร มันคือพัฒนาการของจิต จิตมันจะเป็นอย่างนี้ ถ้าจิตมันเป็นสามัญสำนึกโดยธรรมชาติ มันไม่ถือสา อะไรระทบกระเทือนมันก็เลย แต่พอลองไปปฏิบัติสิ ลองไปวัดสิ ใครมาเดินข้างๆ ก็ไม่พอใจแล้ว เสียงดัง กรับ..กรับมาที่ โทษนะ

“เอ๊ะ ใครเอาควายมาเดินที่นี้วะ เสียงดังดีแท้” ไม่ใช่หรือ คนนี้แหละมันเดินมา แต่เสียงมันดังเกินไปนะ เสียงดัง กรับ..กรับเลย

นี่ไงมันเหมือนผ้าขาว ผ้าขาวนี่พอเวลามีอะไรมาตก มันเลอะสิ่งใด มันจะเห็นชัดเลย พอจิตมันภาวนา มันจะเป็นอย่างนี้ พอเป็นอย่างนี้ สังคมปฏิบัติจะเป็นอย่างนี้ ที่นี้พอสังคมปฏิบัติเป็นอย่างนี้ “อู้อู..ไปปฏิบัติ ทำไม่ไปจับผิดกัน”

มันไม่ได้จับผิด เพียงแต่ว่า “จากผ้าจีวรเป็นผ้าขาว” จากผ้าจีวรมันไม่เห็นผิดเห็นถูก มันไม่รู้ว่าจะไรดี ไม่ดี แต่ผ้าขาวมันรู้ ผ้าขาวมันสะอาดขึ้นมา มันเป็นธรรมชาติอย่างนี้ แต่คนไม่เข้าใจตรงนี้ พอไม่เข้าใจตรงนี้ ว่าทำไมมันเป็นอย่างนั้น มันเป็นระยะผ่านไจระยะผ่านที่จิตมันจะดีขึ้น มันต้องผ่านอย่างนี้ขึ้นไป

ฉะนั้นในสังคมที่ปฏิบัติ ที่ว่า “เขาดีกว่าหนูหรือหนูดีกว่าเขา”

....ใครเห็นความผิดของตัวเองนั้นแหละดีที่สุด....

ใครเห็นความผิดของตัวเอง ถ้าเรามีสติปัญญา แล้วเขาไม่รู้เขาเดินผ่านมานะ เขาจะไปธุระอะไรเขาก็ไม่รู้ คนที่เขาเดินมาเขาไม่รู้หรือก เอ็งนั่งอยู่ เอ็งไปรับรู้ แล้วเอ็งไปว่าเขา เอ็งไปติเตียนเขา เอ็งดีหรือเอ็งชั่วละ ก็เขาไม่รู้ใจ !

คนไม่รู้ทำกับไอ้คนรู้ เรารู้เพราะอะไร เพราะเราต้องการตรงนี้ใช่ไหม แต่เขาไม่ได้ภาวนาอยู่ เขาไม่รู้ ถ้าคนดีต้องคิดตรงนี้ ดีคือดีจับผิดตัวเองใจ ดีคือดีตัวเอง เขาไม่รู้แต่เรารู้ เราก็คูใจเราสิ

ถ้าเรารู้แล้วเราไม่พอใจอย่างนี้ เดี่ยวเวลาเราเดินออกไป ถ้าคนอื่นเขาภาวนาอยู่ เอ็งอย่าเดินนะ ให้เอ็งลอบไป ค่อยๆ ลอบไปอย่าให้มีเสียง เอ็งห้ามมีเสียงไปกระทบกระเทือนคนอื่นนะ เวลาคนอื่นกระทบกระเทือนเราไม่พอใจ แต่เวลาเราเดินไปกระทบคนอื่น “แหม..ก็ไม่รู้ ขอภัย ไม่รู้.. ไม่รู้”

มันขัดแย้งกันอย่างนี้ในสำนักปฏิบัติ ฉะนั้นมันขัดแย้งกันอย่างนี้ ครูบาอาจารย์ถึงบอก “ข้อวัตรปฏิบัติ ให้ต่างคนต่างเกรงใจกัน” เราพยายามสำรวจ เราสอนพระเรานะ เราอยู่กับหลวงตา เห็นไหม เวลาเดิน เราบอกเดินไม่มีเสียง เดินด้วยปลายเท้า พับๆ พับๆ

เหมือนย่องเลย เวลาแจกของบนศาลาจะเร็วมาก พับๆ พับๆ จะไม่มีเสียงเลย เดินด้วยปลายเท้า พับๆ พับๆ ไม่ใช่ย่องนะ เร็วด้วย ต้องเร็วด้วยต้องมีสติด้วย เพราะอยู่กับหลวงตา ท่านให้ฝึกสติตลอด

ฉะนั้นสิ่งที่ว่า “เราดีกว่าเขา เขาดีกว่าเรา” ถ้าใจมันคิดว่า “มรรคหยาบ มรรคละเอียด” อย่างที่พูดเมื่อคืนนี้ ถ้ามรรคมันหยาบอยู่ คือความคิดเรามีอย่างนี้ เราก็ไปยึดติดอย่างนี้ ความคิดเราไม่พัฒนาหรอก แต่พอเราพัฒนาขึ้นไป มันเห็นเลย “อู้ฮู.. ใอันมันผิด” อันนี้มันดีขึ้น แล้วพอมันดีขึ้นไปอีก “ไอ้โฮ.. อันนี้ดีขึ้นอีกแล้ว” “อู้ฮู.. อันนี้ไม่ดีขึ้นแล้ว” มันจะดีขึ้น

วุฒิภาวะจริงๆ เป็นอย่างนี้จริงๆ

โสดาปัตติมรรค มันก็รู้ในระดับหนึ่ง สกิทาคามีมรรค รู้ในอีกระดับหนึ่ง อนาคามีมรรค รู้ในอีกระดับหนึ่ง อรหัตตมรรค รู้รอบเลย ความรับรู้ของคนไม่เหมือนกันหรอก

เหมือนลูกกับพ่อแม่เลย ลูกทุกคนบอกพ่อแม่ไม่รัก อ้าว.. ไปถามสิ ลูกทุกคนบอกพ่อแม่ไม่รักทั้งนั้นแหละ เนี่ยความรู้ของเราระดับหนึ่ง พ่อแม่คนไหนไม่รักลูกบ้าง แต่ลูกทุกคนมันบอกพ่อแม่ไม่รัก เอ้า.. มันเหมือนกันทุกคนเลย มันบอกพ่อแม่ไม่รัก

มันเป็นระดับหนึ่ง กรณีอย่างนี้เป็นกรณีโลกแตก แล้วจะฝ่าหัวมัน เอาความคิดไปใส่ให้มันก็ไม่ได้ เดียวมันตาย ต้องให้มันแก้ขึ้นมา จนมันมีลูกมีเต้าแล้ว

อชาตศัตรูนะ เทวทัตมาบอกให้ฆ่าพ่อ ด้วยสามัญญ์สำนึกของคนดี ฆ่าไม่ได้ เอาพ่อไปขังไว้ แล้วพอดิกรรยาที่ท้องไซ้ไหม ถึงเวลาทหารก็จะมาส่งข่าวไป สองคนมาพร้อมกัน “ลูกคลอดกับพ่อตาย จะบอกอะไรก่อน” ไอ้คนนั้นบอก ให้บอกข่าวลูกเกิดก่อน พอมันมาแจ้งอชาตศัตรู พอบอกว่าลูกเกิด ก็ให้ปล่อยพ่อ พอลูกเกิดนี้มันมีความสำนึกไป

เราไม่เคยมีครอบครัวนะ แต่เราอ่านข่าวบ่อย เห็นเขาลงข่าว ลูกคนแรกมันห่อกัน ไอ้โฮ..พอมีลูกคนแรกขึ้นมาอะ อู้ฮู..มันห่อ ลูกคนแรกไป

พอบอกว่าลูกเกิดแล้ว มันสำนึกเลย มันรักลูก พอมันรักลูกมันกระเทือนใจ มันคิดว่า “พ่อรักเรา ให้ปล่อยพ่อ” สั่งให้ปล่อยพ่อเลย เอาพ่อไปขังไว้ไง พอลูกสั่งให้ปล่อยพ่อ คนที่สองก็บอกเลย “พระเจ้าพิมพิสารตายแล้ว” นี่เลยเป็นอนันตริยกรรมที่ไม่ให้ถึง

ในพระไตรปิฎกเราอ่านบ่อย บอกว่า “ถ้าอชาตศัตรูไม่ได้ฆ่าพ่อ อย่างน้อยจะได้เป็นพระอนาคามี แต่บางทีบอก อย่างน้อยเป็นพระโสดาบัน” อย่างน้อยนะ อย่างน้อย เพราะว่า เขาทำความเพียรมาก เขามีโอกาสมาก แต่เพราะการฆ่าพ่อ ตกนรก เนี่ยอชาตศัตรู

ฉะนั้นถึงบอกว่า “มรรคหยาบ มรรคละเอียดเป็นอย่างนี้” มรรคหยาบ โสดาบันรู้ได้แค่นี้ สกิทาคามีรู้ได้อีกมหาศาลเลย อนาคามีรู้เกือบรอบเลย แล้วรู้เกือบรอบกับคนรู้ได้ระดับหนึ่ง เห็นไหม “มรรคหยาบ มรรคละเอียด”

“คำว่ามรรคหยาบ มรรคละเอียด หมายถึงมรรค ๔ ผล ๔ ใจ บุคคล ๘ จำพวก ใจ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล”

กรณีอย่างนี้ ประสาเราว่ามันจะสุควิสัย คือปัญญาของคน วุฒิภาวะของคน จะได้มากน้อยอยู่ในระดับหนึ่ง

ฉะนั้น สำนักปฏิบัติที่มันมีการกระทบกระทั่งกัน เวลาเราพูด เรามองแบบครบวงจร คือเรามองได้รอบใจ พอมองได้รอบ มันเหมือนกับเรามองไปในตระกูลใด ตั้งแต่ปู่ย่าตายาย ลงมาถึงลูกหลานเหลน เหลนมีพฤติกรรมอย่างนี้ หลานมีพฤติกรรมอย่างนี้ ลูกมีพฤติกรรมอย่างนี้ พ่อมีพฤติกรรมอย่างนี้ ปู่ย่าตายายมีพฤติกรรมอย่างนี้ จิตของคนเห็นไหม คนแก่คนเฒ่านี้ พฤติกรรมมันแตกต่างกัน

ในสังคมปฏิบัติก็เหมือนกัน ใจ แต่ถ้าเราเป็นสังคมปฏิบัติ เราเป็นระดับของเหลนหมดเลย ไปอยู่ด้วยกัน มันก็แย่งของเล่นกัน มันก็ทะเลาะกันสิ มันก็ไปฟ้องใหญ่เลยสิ

อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อ “เขาจะดีกว่าเรา เราจะดีกว่าเขา” เราจะลงไปแย่งของเล่นกันทำไม ในเมื่อสังคมอย่างนี้ เราเกิดมาในสังคมแล้ว เราเจอสถานะแบบใด เขาเรียกว่า “บุญกรรม” ถ้ามีบุญคินะ เราก็จะได้เจอ

อย่างเช่น นักปฏิบัติ เราทุกคนอยากจะพ้นจากทุกข์ ทุกคนก็อยากจะอยู่กับหลวงปู่มัน เพราะหลวงปู่มันท่านจะดึงให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ทั้งนั้น แต่ตอนนี้หลวงปู่มันท่านก็ล่วงไปแล้ว แล้วเราจะไปอยู่กับใครล่ะ เราอยู่กับใคร ก็อยู่กับที่หลวงตาท่านเขียนปฏิปทาพระกรรมฐาน นั่นล่ะเป็นปฏิปทาของหลวงปู่มัน เราก็พยายามจะทำกันอย่างนั้น เพื่อประโยชน์กับเรา เห็นไหม เราต้องทำอย่างนี้

นิสัยเราตอนบวชใหม่ๆ ธรรมดาเราเป็นพระ ๑ พรรษา ๒ พรรษา เราต้องไปอาศัยคนอื่นอยู่เหมือนกัน ถ้าที่ไหนเขามีปัญหาอะ เก็บของ แล้วก็ออกไป ไปดูไปสังเกต ถ้าที่ไหนมีเวลาให้ปฏิบัติ เราจะอยู่ ถ้าที่ไหนไม่มีปฏิบัติ เก็บของแล้วก็ไป “เราไม่เอาชีวิตเราไปแขวนไว้กับใคร ไม่เอาชีวิตนี้ไปไว้กับใคร”

เวลาเราปฏิบัติของเรา มันจะพูดถึงธรรมะบ่อย พระพุทธเจ้าบอกพระนี้บวชแล้วเหมือนกับนก นกมันมีปีกกับหาง มันกินผลไม้แล้วมันก็บินไป โทษนะ “ลูกก็บวชมาเป็นพระ ชีวิตกูเวีย จะไปเสียเวลากับใคร ไม่มี !” ตั้งแต่วันบวช ความเพียรนี้แรงตลอด ไม่เคยเอาชีวิตนี้ไปฝากไว้กับใคร ให้เสียเวลากับใคร ที่ไหนมีโอกาสให้ได้ปฏิบัติ อยู่ ! ที่ไหนมีการงานเกินไป ไม่สน ! นกเวีย มีปีกกับหาง ไป.. ไปตลอด

นี่เพียงแค่เราเป็นพระ ใ้เป็นโยม แล้วเป็นลูกกับแม่ชี สงสัยเป็นผู้หญิงเนาะ สังคมผู้หญิง โทษนะ ไม่ใช่ทวงบุญคุณ ฟังนั่นที่เราทำไว้ก็เพราะเหตุนี้แหละ เหตุนี้เพราะอะไร เหตุนี้เพราะหลวงปู่เจี๊ยะ เหตุนี้เพราะสมัยอยู่กับหลวงตา ท่านไม่รับจี ไม่รับผู้หญิงให้ได้อยู่ได้ ๗ วัน มันเห็นก็สงสาร มาอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะนะ ผู้หญิงหรือแม่ชีมาขอ “ไม่รับ ! ไม่รับ !” ไม่ให้ผู้หญิงอยู่

เราก็นั่งคุยอยู่ “เอ๊ะ..ทำไมท่านไม่ให้ผู้หญิงอยู่เลย” ตอนนั้นยังเด็กๆ อยู่ ก็ไม่รู้ว่าผู้หญิงมันยุ่งมากใจ ไม่รู้ว่าผู้หญิงมันเรื่องมาก พอมาสร้างของกูเอง ถึงได้รู้ใจ เดี่ยวนี้ชักรู้แล้วนะ เดี่ยวกูจะเอาตำรวจมาเฝ้า กูจะจ้างตำรวจหญิงมาเฝ้าเลย ใครมีปัญหา จับแมงออกไป

ตอนนั้นยังเด็กๆ อยู่ เห็นมาตลอด ท่านไม่รับนะ หลวงปู่เจี๊ยะนี้ไม่รับผู้หญิง หลวงตาให้อยู่ไม่เกิน ๗ วัน “ไม่รับ ! ไม่รับ !” แล้วท่านยังพูดอยู่ ฟังเทศน์เก่าๆ สิ “อย่ามีครวณะ ไม่ให้มีครว เพราะมีครวแล้วมันจะมีปัญหา” ถ้าท่านมาตอนนี้ท่านบอกว่า “ไอ้

หงบนี่มันจะเก่งกว่าครูแล้วมั้ง..” บอกว่าไม่ให้มี แต่มีทุกอย่าง มีที่ไม่ให้มีนั้นแหละ อะไรที่ไม่ให้มี มันทำทุกอย่างเลยนะ คราวก็มี ที่พักก็มี ก็บอกไม่ให้มี ไม่ให้มี

ท่านไม่ให้มีเลยนะ ไม่ให้มี ก็เหมือนกับตัดปัญหาออกไปเลยใจ พวกเรานี้มันสู้ ปัญหาไม่ไหว เรายังเด็กเกินไป ท่านเป็นพ่อแม่ของเรา เราไม่รู้เรื่องนะ ท่านตัดปัญหาให้ก่อนเลย “ห้ามมีครวนะ ห้ามวิ่งเข้ามาพัก” ไอ้เราก้ “เอ๊ะ..ทำไมไม่ให้พักวะ” “ทำไมมันพักไม่ได้” เดียวนี้ซักรู้แล้ว ภูจะเอาตำรวจหญิงมาเฝ้า

หลวงพ่ : ข้อนี้ไงที่เราบอกว่ามันเป็นประเด็น

ถาม : ๑. มีความรัก ที่ไม่ใช่ ไม่เหมือนรักแฟน รักสามีภรรยา รักพ่อแม่ รักพี่น้องและเพื่อน มีความรู้สึกที่ไม่เหมือนนั้นจริงๆ ไม่เหมือนเจ้าคะ แล้วเราจะเรียกความรู้สึกนั้นว่าอย่างไร

หลวงพ่ : นี่ไง คำถามว่า “ความรักที่ไม่เหมือน” เห็นไหม คนเราเวลาเจ็บช้ำน้ำใจ เวลาเรามีปัญหาอุปสรรค เราจะน้อยเนื้อต่ำใจ สิ่งที่เป็นความเจ็บช้ำน้ำใจ สิ่งที่มีปัญหาขึ้นมา นั้น ถ้าคนมาใช้เป็นปัญญา มันจะเป็นเหตุผลให้ใจนี้ได้ฝึกใจ จิตใจของเรานี้ได้พัฒนา

เราอยู่เสมอภาค ไม่มีสิ่งใดทำให้เราเจ็บช้ำน้ำใจเลย แต่พอมีความเจ็บช้ำน้ำใจ เราเอาสิ่งนั้นมาเป็นโจทย์ เห็นไหม แล้วเอามาไตร่ตรอง มันเป็นปัญญาได้ไง แล้วถ้าเราใช้สมาธิขึ้นมา จิตมันลง จิตมันปล่อยวางได้

“ความรักที่ไม่ใช่ ไม่เหมือนรักแฟน รักสามี รักภรรยา รักพ่อรักแม่ รักญาติพี่น้อง รักเพื่อน” “มีความรู้สึกที่ไม่เหมือน ! ไม่เหมือน !” นี่ไงความรักของโลก เห็นไหม โลกเขารักกันอย่างนั้น

หลวงตาถึงบอกว่า “พระพุทธเจ้าไม่มีความรัก ที่ไหนมีรัก ที่นั่นมีทุกข์” แต่พระพุทธเจ้ามีความเมตตา เมตตาอยากสงเคราะห์สงหา ไม่ใช่รักเป็นเจ้าของนะ “ที่ไหนมีรักเพราะอะไร มีรักเพราะมีเรา” ถ้าเราเป็นหุ่นยนต์ หรือเราเป็นขอนไม้ เรายังรักใครไม่ได้

หรือ ถ้าเราเป็นขอนไม้ อยู่ มีแต่คนมานั่งทับกูนี่ เพราะกูเป็นขอนไม้ เป็นเก้าอี้ให้เขานั่ง แต่เพราะกูมีหัวใจ กูเป็นสิ่งมีชีวิต ใจ กูถึงรักมันได้ ใจ ถ้ากูเป็นขอนไม้ กูรักมันไม่ได้หรอก

ฉะนั้น จะรักใครมันต้องมีเราก่อนใจใหม่ เราจะบอกว่า “ความรัก มันต้องรักตัวเองก่อน เพราะมีตัวมีตน ถึงรักเขา” ฉะนั้นมีตัวมีตนถึงรักเขา มันก็เป็นเรื่องโลกนะสิ แต่ถ้ามันไม่มีตัวมีตน เพราะอะไร เพราะมันใช้ปัญญา เราโดนบีบบังคับใจใหม่ มีอุปสรรค มีอะไรต่างๆ มันใช้ปัญญาใคร่ครวญ มันใคร่ครวญที่เรานี้ใจ

“เพราะมีเราถึงมีทุกข์ใจใหม่” เพราะมีเรา เพราะมีโทษ เพราะมีภพ เพราะมีอะไรต่างๆ สิ่งต่างๆ ก็เกิดขึ้น แต่ถ้าไม่มีภพ ไม่มีอะไรต่างๆ สิ่งที่เกิดขึ้น มันจะเกิดขึ้นบนอะไร

จิตพอมันเป็นสมาธิขึ้นมา มันสงบเข้ามา พอสงบเข้ามา ตัวตนมันไม่มี ตัวตนนี่ทำให้จิตเป็นสมาธิไม่ได้ แต่พอมันพุทโธ พุทโธ พุทโธ ไปหรือปัญญาอบรมสมาธิ มันจะล้างเข้ามา จนตัวมันเป็นสัมมาสมาธิ

คำว่า “สมาธิเป็นหนึ่ง” เห็นไหม แต่เพราะเป็นหนึ่ง เป็นภพ หนึ่งก็คือภพ แต่มันเป็นภพที่ทำให้ตัวตนนี้สงบตัวลง เพราะมันสงบตัวลง เราถึงใช้ภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญา คือปัญญาที่ออกมา มันถึงเป็นปัญญาได้ มันเป็นโลกุตตรปัญญา คือมันเป็นปัญญาโดยสังขาร มันเป็นปัญญาโดยภาวนามยปัญญา มันไม่ใช่เป็นปัญญาโลก ไม่ใช่ปัญญาจากโลกีย์ปัญญา ปัญญาจากสมุฏฐาน ปัญญาจากภวาสวะ ปัญญาจากสัตตชาตญาณ ปัญญาจากการกระทำของเรา

แต่ถ้าเป็นภาวนามยปัญญา นี่ใจพอมันเข้ามา มันไม่มีตัวตน พอมันไม่มีตัวตน มันถึงเป็นสัมมาสมาธิ แล้วสัมมาสมาธิมันเกิดจากอะไร เกิดจากสติปัญญา เกิดจากคำบริกรรม แต่อยู่ไม่ได้นาน ใจ สมาธิเจริญแล้วเสื่อม มีแล้วเสื่อม เสื่อมหมด สมาธิเกิดจากจิต

สมาธิเกิดจากอะไร สมาธิในหนังสือ มันเขียนว่า “สมาธิ” มันเป็นชื่อ มันไม่มีข้อเท็จจริง มันเป็นสมาธิ ที่ตั้งอยู่บนตัวหนังสือใจใหม่

แต่สมาธิมันตั้งอยู่บนหัวใจ มันเกิดในหัวใจ เพราะหัวใจเป็นสิ่งที่มีชีวิต พอสมาธิมันเกิดขึ้นมานี้ มันไม่มีตัวเรา แล้วมันจะรักใครล่ะ เราจะรักใคร มันไม่มีคู่ใจ มันไม่มีตอบสนองไง มันจะรักใครล่ะ มันก็เป็นหนึ่ง พอมันเป็นหนึ่งขึ้นมา มันเกิดปัญญาขึ้นมา ถ้ามันออกใช้ปัญญาเป็น มันจะเกิดวิปัสสนา มันเกิดมรรคญาณจะเข้ามาทำลายตัวมันเอง

ฉะนั้นพอมันเกิดเป็นสัมมาสมาธิ เกิดเป็นหนึ่ง เขาเรียกจิตมันลง พอจิตมันลง ความรู้สึกมันเกิดขึ้น เห็นไหม นี่ไง เรามายืนยัน ถ้าความเป็นจริงมันเป็นแบบนี้ ความที่มันเกิดขึ้นเพราะอะไร เพราะว่า “มีความรักที่ไม่ใช่ ไม่เหมือน” คำว่า “ไม่ใช่ ไม่เหมือน” เพราะอะไร เพราะงง ใจ เพราะคนไม่เคยมี พอมีแล้วมันจะตื่นเต้น ใจ

ที่เราบอก เอ็งมีเงินล้านไหม ถ้ามีเงินล้านเป็นของเราละ มันก็เป็นของเรา ไอ้คนที่บอกว่ามันมีเงินล้าน แต่มันไม่รู้ว่าเป็นเงินล้าน เงินล้านนั้นเป็นภาระนะ เพราะมันไม่รู้ว่าเป็นเงิน เพราะถ้ารู้ว่าเป็นเงินแล้วต้องรักษา แต่ถ้ามันไม่รู้ว่าเป็นเงินล่ะ เราอยู่สุข สะดวกสบายใจไหม ทำไมต้องเอากระดาษก้อนหนึ่งมาถ่วงให้หนักล่ะ ก็โยนทิ้งสิ โยนทิ้งไปเพราะไม่รู้ ไม่เข้าใจ แต่ถ้าคนเข้าใจมันก็จะรักษา พอมันรักษาขึ้นมา มันก็เป็นหนึ่ง เห็นไหม มันเป็นตัวมัน มันมีคุณภาพของมัน

เราจะบอกว่า สิ่งที่กระทบ สิ่งที่เป็นไปนี้ ถ้าเรามีสติปัญญารักษา ผลของมัน ถ้าเราไม่แส่สายออกไปข้างนอก มันจะย้อนกลับ มันเหมือนกับหญ้า เหมือนกับวัชพืช มันเป็นอาหารของสัตว์ สัตว์มันกินแล้วเจริญเติบโต

จิตใจนี้มันมีอารมณ์ สิ่งของมันเป็นทุกข์ มันเสพใจ แต่เสพด้วยสติปัญญา เพราะเราเป็นนักปฏิบัติ พอเสพขึ้นมา พอจิตมันเติบโต จิตมันเข้มแข็งขึ้นมา พอจิตมันลงมันจะเป็นอย่างนี้

คำพูดแบบนี้ ถ้าคนภาวนาไม่เป็น มันพูดออกมาโดยที่ไม่มีเนื้อหาสาระ มันจะไม่พูดอย่างนี้ พูดอย่างนี้หมายความว่าอย่างไร “มีความรักที่ไม่ใช่ ไม่เหมือน รักแฟน รักสามี รักพ่อรักแม่ ญาติพี่น้อง” เห็นไหม เพราะอะไร เพราะมันมีใจ มันมีความรัก ความเมตตา ที่ไม่เหมือน ไม่เหมือน แต่ถ้าเป็นการ โกงกนนะ “โอ๊ย..มันสักแต่ว่า มันไม่มีอะไรเลย”

คือถ้ามันไม่มีอะไร ก็คือมันไม่มีอะไรไหม แต่เขามีอะไรไหม มีที่ว่า “มีความรักที่ไม่ใช่ มีความรักที่ไม่ใช่” คือเขามีของเขา แต่ไม่ใช่ความรักแบบโลกๆ แต่ถ้าคนโกหก “โธ้ย..มันสักแต่ว่า มันไม่มีอะไรเลย”

ไม่มีคือไม่มี ไม่มีคือจับอะไรไม่ได้เลยใจ ไม่มีคือมันคว้าน้ำเหลว ไม่มีอะไรที่เป็นประโยชน์กับตัวเองเลย เห็นไหม

มันเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งถ้าโกหก ก็คือโกหกไปเลย โกหกคือพูดสิ่งที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริง แต่ถ้ามีข้อเท็จจริง แต่ตัวเองก็ไม่รู้ ถ้าตัวเองรู้ มันก็รู้ด้วยสติปัญญา แต่ถ้าพอมันภาวนาขึ้นไป มันจะรู้เรื่องอย่างไร มันถึงเป็นเพราะการกระทำของเรา นี่พูดถึงว่า เวลาจิตมันลง เป็นข้อเท็จจริง เป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันตภิภูมิกอ รู้จำเพาะตน

ฉะนั้นสิ่งที่มันเป็นอย่างนี้ มันก็เป็นคุณสมบัติของเรา ผลที่เกิดขึ้น เราไม่อยากจะบอกว่า “ต้องให้มันทุกข์ก่อนถึงจะได้แบบนี้” สิ่งของมันทุกข์มา เพราะมันมีความจำเป็นไม่ใช่ไหม เราเผชิญชีวิตอย่างนี้เอง เราอยู่ในสังคมอย่างนี้เอง สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมา โดยที่เป็นสังคมเอง

ฉะนั้นเพียงแต่ว่า เราอยู่ในสังคมนั้น เราใช้สติปัญญาแล้ว มันถึงเกิดผลที่ว่า “มีความรักที่ไม่เหมือน ไม่ใช่” ความรักที่ไม่เหมือน ไม่ใช่นี้ มันเรียก “ธรรมสังเวช” มันเป็นสภาวะธรรม มันเป็นธรรมขึ้นมา แล้วมันสังเวชลสิ่งๆ ที่เห็นใจ “ธรรมสังเวช เพราะมันเกิดขึ้นมากับจิตที่มีหลักมีเกณฑ์”

ฉะนั้นไม่ใช่ว่าจะต้องไปทำอย่างนี้ คือถ้าจะเกิดอย่างนี้ ต้องไปให้คนรังแกก่อน ต้องให้คนมาทำให้เจ็บปวดแล้วจะเป็นอย่างนี้ มันไม่ใช่ ! เพียงแต่ เราอยู่ในเหตุการณ์อย่างนี้ แล้วผลมันเกิดมาอย่างนี้ เพียงแต่มันเป็นเวรกรรมของใครเท่านั้นเอง

ถาม : ๔. คำอธิษฐานเป็นจริงได้ ในขณะที่จิตที่กำลังอ่อนแอหรือเจ้าคะ ลูกกำลังร้องไห้อยู่ ก้มแค่นใจอยู่ ใจของลูกผิดปกติไปหมด ลูกคิดว่าหลวงพ่อกองค์ จะรู้ความจริงต่อเมื่อเวลาเจ็บช้ำน้ำใจ

หลวงพ่ : จับขำน้ำใจมันอยู่ที่เรื่องข้างนอก “คำอธิษฐานที่เป็นจริง” คำอธิษฐานของเรา มันก็เหมือนกับเป้าหมาย กรณีอย่างนี้เราก็หลบหลีกเอา หลบหลีกเอาในความรู้สึก หลบหลีกเอาในใจ เราตั้งใจของเรา เราทำคุณงามความดี “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” เว้นไว้แต่ ถ้ามันหมดเวรหมดกรรมต่อกันแล้ว มันต้องแยกจากกัน

“ผลของวิญญูะ” ทำไมเราเกิดมาเจอเขา ทำไมเกิดมาเจอสังคมอย่างนี้ แล้วสังคม คุณสติคุณภาวะ โลกอื่น ต่อไปข้างหน้าทุกคนบอก โลกนี้มันจะมีปัญหาไปหมด ทรัพยากรที่ใช้ มันเผาผลาญเป็นธรรมดาอย่างนี้ เรารู้อันใดกัน

สังคมนักปฏิบัติก็เหมือนกัน เราอยู่ในสังคมอย่างนี้ เราจะไปในสังคมอื่น มันก็ไม่ได้แตกต่างกันซักเท่าไรหรอก มันอยู่ที่ใจของเรา อยู่ที่คุณงามความดีของเรา ถ้าเราทำคุณงามความดีได้นะ มันจะเป็นคุณงามความดีของเรา มันจะเป็นสมบัติของเรา ใครจะมาแย่งชิงของเราไปไม่ได้

อันนี้พูดถึงว่าคำอธิษฐานใจ “ลูกคับแค้นใจ อธิษฐานแล้วหลวงพ่จะมาช่วย” ชีวิตคนก็เป็นอย่างนี้เนาะ ชีวิตคนเป็นอย่างนี้แหละ

“ชีวิตคือการต่อสู้ ศัตรูคือยากำลัง” จะสู้หรือไม่สู้ละ

ถาม : ๕. การกราบในศาลาตอนพระเตรียมฉันอาหาร เราต้องกราบพระประธาน กราบพระสงฆ์ และกราบแม่ชีด้วย ลูกจึงไม่ยอมกราบ ไม่อยากกราบ

หลวงพ่ : อันนี้มันอยู่ที่ เรากราบด้วยข้างนอก กับกราบด้วยข้างในเนาะ เวลาเรากราบด้วยข้างนอก คือเรากราบรูปเคารพ เวลาเรากราบพระนี่ เรากราบถึงพระใหม่ ใจการกราบนี้ มันเป็นกิริยาภายนอก กับความคิดจากภายในนะ

เหมือนที่เรบอกเมื่อกี้ เรื่องของผู้หญิง เราจะจบอันนี้

ถาม : เวลากราบ ลูกระลึกถึงหลวงพ่สงบบมาก

หลวงพ่ : เพราะเขาเคยมาที่นี้ เนาะ อันนี้อันหนึ่งนะ จะตอบให้หมดอันนี้ไปเลย

ถาม : ๑๕๕. การปฏิบัติธรรม ไม่รู้หนังสือ สวคมนตรีผิดๆ ถูกๆ จะสามารถ บรรลุธรรมได้หรือเปล่าคะ

หลวงพ่ : ได้ ! การปฏิบัติธรรมโดยไม่รู้หนังสือ “เพราะหนังสือคือการสื่อถึงธรรม แต่หนังสือไม่ใช่ธรรม ! ตัวหนังสือไม่ใช่ธรรม !” ตัวหนังสือเราอ่านถูกหรือเราอ่านผิด หนังสือธรรมะเขียนไว้ถูกต้อง เราอ่านแล้วเราเข้าใจผิด เราก็ผิดจากหนังสือ นั้น

ฉะนั้น “ไม่รู้หนังสือ สวคมนตรีผิดๆ ถูกๆ จะบรรลุธรรมได้หรือเปล่า”

การบรรลุธรรม มันบรรลุที่ใจ” เวลาอ่านหนังสือมาแล้ว คุณสติปัญญาจำมาผิดๆ ถูกๆ ก็ได้ เวลาเราปฏิบัติไป ถ้าผิดนะคือว่ามันเหลวไหล ผิดคือจิตมันคือด้าน จิตมันแต่ สายออกไปข้างนอก แต่ถ้าถูกนะ มันสงบร่มเย็นเข้ามา

กรณีนี้เปรียบเทียบได้กับกรณีของหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติใหม่ๆ ใช้ พิจารณากายเหมือนกัน พอพิจารณากายออกมาแล้ว “เอ๊ะ..มันก็ปกติ ปกติ” “เอ๊ะ.. มันไม่ พัฒนา” เห็นไหม เนี่ยทำเหมือนกัน แต่ทำไมไม่พัฒนา

สุดท้ายแล้ว มาพิจารณาของตัวเอง หลวงปู่มั่นบอก “อ้อ.. เป็นเพราะเราปรารถนา พุทธภูมิเอาไว้เอง” ถึงลาพุทธภูมิ พอลาพุทธภูมิเสร็จแล้วนะ พอท่านมาปฏิบัติ เหมือนเดิมนี้แหละ พิจารณาเหมือนเดิม แล้วพิจารณากายเข้าไป ออกมานะมันปล่อย พอ ออกจากปฏิบัติมา “เอ้อ.. อันนี้ถูก”

ทำไมรู้ได้ละ หลวงปู่มั่นบอกว่านี่ถูก ถูกเพราะอะไร ถูกเพราะได้ลาพุทธภูมิแล้ว หลวงปู่มั่นท่านบอก ตอนที่ยังไม่ลาพุทธภูมิ พิจารณากายเข้าไปแล้ว ท่านบอกว่า “ไปถึง ทางตัน ไปถึงหน้าผาตัด มันพิจารณาไปถึงทางตัน”

พอลาพุทธภูมิแล้ว ที่นี้มันเปิดเลย มันเปิดเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไปเลย พิจารณากาย เข้าไป เห็นความเปลี่ยนแปลงของไตรลักษณ์ เห็นความเป็นไปของมัน แล้วมันปล่อยวาง มันสละอย่างไร พอออกมา จิตใจมันรู้เลย “เอ้อ.. อันนี้ใช่”

เวลาท่านภาวนาไปไม่ได้ ท่านก็บอกว่า “มันไปไม่ได้ มันไปไม่ได้” เห็นไหม พอ ไปสละพุทธภูมิ พอมันไปได้ “อันนี้ใช่!”

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อผู้ที่ปฏิบัติธรรมไม่รู้หนังสือ หลวงปู่หล้าเมืองลาว หลวงปู่หล้ามีอยู่ ๓ องค์ ทางภาคอีสาน มีหลวงปู่หล้า กุ้อก้อ หลวงปู่หล้าเมืองลาว แล้วหล้าอีกองค์หนึ่ง เราจำไม่ได้ มีอยู่ ๓ องค์ที่เป็นศิษย์หลวงปู่มั่น หลวงปู่หล้าเมืองลาวนี่ เป็นคนลาว อ่านหนังสือไทยไม่ได้เลย ปฏิบัติไป ปฏิบัติไปนะ หนังสือมันขึ้น จนสวดปาติโมกข์ได้เลย

หลวงตาท่านเล่าให้ฟัง ท่านไปเจอด้วย ท่านบอกไปเจอหลวงปู่หล้าเมืองลาวนี่ เป็นผู้อธิบายปฏิจสมุขบาท ปัจจัยการของอวิชชานั้นแหละ บอกว่าอธิบายได้ชัดเจนมาก ตอนหลวงตาท่านสำเร็จใหม่ๆ ไซ้ใหม่ พอท่านมีคุณธรรม ท่านก็เที่ยวในหมู่คณะ ก็ไปปริกษา ไปพูดธรรมะกับองค์นั้นองค์นี้ไปเจอหลวงปู่หล้าเมืองลาว หลวงตาท่านเล่าเอง ท่านบอกว่า หลวงปู่หล้านี้ไม่รู้หนังสือนะ แต่อธิบายปฏิจสมุขบาทนี้ โอ้โฮ.. ละเอียดยมาก

หลวงตาท่านเป็นมหา แล้วท่านปฏิบัติประสบความสำเร็จด้วย ท่านแน่นถึงทั้งปริยัติ แน่นถึงทั้งการปฏิบัติ แล้วหลวงปู่หล้านี้ มาอธิบายเรื่องปฏิจสมุขบาทให้ท่านฟัง ท่านชมเลย “ไม่รู้หนังสือ ‘ไม่รู้หนังสือ’”

จะนั่นรู้หนังสือนี้ดี แหม.. ถ้าบอกว่าไม่รู้หนังสือ เดียวเขาก็จะหาว่า เราต่อต้านการศึกษาอีกแล้ว ไม่ได้ต่อต้านการศึกษานะ ใครรู้หนังสือให้ ๒ โป่ง ! แต่พอรู้หนังสือแล้วมาปฏิบัตินั่นอีกเรื่องหนึ่ง

ทีนี้พอเราไม่รู้หนังสือ เราบอกกลัวปฏิบัติไม่ได้ ไม่ใช่ ! รู้หนังสือ มันก็เป็นวิชาการที่เราศึกษามา เพื่อประโยชน์ไซ้ใหม่ พอเราอ่านหนังสือออก เราจะได้ศึกษาวิชาการ ทำอะไรได้เยอะแยะไปหมด แต่ถ้ามันไม่รู้ ให้เราเอาความเป็นจริงนั้น เพราะเขาถามว่า

ถาม : สวดมนต์ผิดๆ ถูกๆ จะบรรลุธรรมได้หรือเปล่านั้น ดิฉันมีความสงสัยว่าตัวดิฉัน เวลาสวดมนต์ รับผิดชอบ มักจะกล่าวเป็นภาษาไทย ไม่ได้เป็นภาษาบาลี จะสามารถบรรลุธรรม หลุดพ้นไปได้ไหมคะ

หลวงพ่ : แหม.. ยิ่งได้เข้าไปใหญ่เลยละ ภาษาบาลีนี้เป็นภาษามคธ เพราะว่าในสมัยพุทธกาล มีพวกนักปราชญ์เขาจะไปเรียนเรียงเป็นร้อยกรองไง พระพุทธเจ้าไม่ยอม เพราะภาษาบาลีมันเป็นภาษาที่ตายแล้ว อย่างเช่น ภาษาไทยนี่เปลี่ยนทุกวันนะ ไปดูภาษาโบราณอ่านแทบไม่ออกเลย ภาษาไทยมันจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ คือว่ามันจะพัฒนาไปเรื่อย

สับ-ปะ-ดา (สัปดาห์) เดียวนี้บอก สับ-ดา (สัปดาห์) ใช้ สับ-ปะ-ดา ไม่ได้แล้วนะ เมื่อก่อนบอก สับ-ดา ต้องเป็น สับ-ปะ-ดา พอถูกบอกสับ-ปะ-ดา มึงไปสับ-ดา อีกแล้ว กูงงชิบหายเลย มึงจะเอาอะไร ก็เอาให้มันจริงๆ ชักอันเถอะวะ มันเปลี่ยนตลอด

จะนั่นกรณีอย่างนี้ ภาษาบาลีเป็นภาษาที่ตายแล้ว พอตายแล้ว แล้วเราเอามาขยายความ นั่นเราแปลความไป อย่างที่ว่าเราไม่ได้ภาษาบาลี แล้วบอกพระไตรปิฎก พระไตรปิฎก เราก็อ่านพระไตรปิฎกภาษาไทยทั้งนั้นแหละ เพราะเราก็ไม่ได้บาลี คนที่ได้บาลีนี้เขาแปลบาลีได้

จะนั่นมันเป็นสื่ออะไร อย่างเช่น หลวงปู่ชาท่านพูด เห็นไหม มีคนไปถามหลวงปู่ชา บอกหลวงปู่ชาไม่ได้ภาษาอังกฤษ แล้วทำไมไปสอนพระฝรั่งเต็มไปหมดเลย เอ้อ.. ท่านไม่ได้ภาษานะ เอ้อ.. แล้วพระฝรั่งนี่มันภาษาอะไรกันล่ะ หลวงปู่ชาท่านบอก ท่านพูดอย่างนี้จริงๆ เราไม่ได้แก๊งเท็จพูดนะ ท่านถามโยมคนที่ถามว่า

“มึงเลี้ยงควายไซ้ไหม เวลาเลี้ยงให้ควายไปกินหญ้า ไปไถนา มึงรู้ภาษาควายหรือเปล่า” เอ้อ.. นี่เรื่องจริงนะ ท่านพูดอย่างนี้จริงๆ ท่านบอกว่า “เวลาเลี้ยงควาย เอ็งรู้ภาษาควายหรือเปล่า ทำไมเอ็งเลี้ยงควายได้ล่ะ”

ภาษาคนนี่เราสื่อได้ไง เหมือนคนเป็นใบ้ เห็นไหม เขามีภาษาของเขาไซ้ไหม เขาสื่อของเขาได้ เพียงแต่เขาจะสมมุติอะไรขึ้นมาเท่านั้นเอง ที่นี้ภาษาอังกฤษก็คือภาษาสากลของเขา แต่ถ้าเราจะสื่อความหมายของเรา เราทำได้ เราทำให้เขาเข้าใจได้

จะนั่น ภาษานี้มันเอาไว้อสื่อความหมายกัน แล้วภาษามันมีแตกต่างหลากหลายนัก แล้วภาษาธรรมนี้ อย่างที่ว่าหลวงปู่มั่น หลวงตาบอกว่า “ภาษาธรรม ภาษาใจ” ภาษาใจนี้ภาษานี้ก เวลาเทวดา อินทร์ พรหมมา จะเทศน์สอนเทวดาสอนอย่างไร จะพูดภาษานี้

เธอ แล้วไปเจอเทวดาฝรั่ง พวกกันไม่รู้เรื่องอีกแล้ว เทวดามันต้องพูดภาษาอังกฤษนะ แต่
กูพูดภาษาไทย

แต่ถ้าพูดภาษาไทยนะ นึกปั๊บ เหมือนกันหมดเลย ภาษาสากล “ภาษาสากลคือ
ความรู้สึก” ความรู้สึกจะถึงกันหมดนะ นึกเอา

แล้วทีนี้พอนึกเอา ทำไมเทวดามาหาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันถามว่า “จะฟังเทศน์
กัณฑ์ไหน” ทำไมเขาพูดเป็นภาษาบาลีล่ะ เขานึกเป็นภาษาบาลีขึ้นมา นึกเหมือนกัน
หลวงปู่มันรับรู้แล้ว พอรับรู้แล้วก็เทศน์เลย

เพราะภาษาบาลีคือภาษาบาลี ภาษาบาลีมันก็เหมือนใจทย์ เหมือนหัวข้อที่เขา
อยากฟัง เขาอยากฟังเพราะเขาไม่รู้ เทวดา อินทร์ พรหมไม่รู้ร้อยสัง เทวดา อินทร์ พรหม
ได้สถานะมาเป็นอย่างนั้นเอง

ฉะนั้น คำว่าไม่ได้ภาษาบาลี โทษนะ เพราะพูดถึง บางทีการกรวดน้ำ การทำ
อะไรนี้ เราจะให้เป็นภาษาบาลี ถ้าบอกว่าเป็นภาษาไทยแล้วจะไม่ถึงเลย ไม่ถึงนี้ไง คงจะ
วิตกวิจารณ์อะไรขึ้นมา

เราจะบอกว่า “ภาษาใจ เวลากรวดน้ำให้กรวดน้ำใจ” กรวดน้ำใจ ความรู้สึกนะ ถึง
กันหมดเลย ความถึงกันด้วยหัวใจนี้ ถ้าปฏิบัติแล้ว มันจะเห็นความรู้สึกอันนี้สำคัญ ผู้ที่
ปฏิบัติธรรมไม่รู้หนังสือ ถ้ารู้หนังสือนี้ดีมาก โช้.. ถ้าเราได้ภาษาบาลีนะ โอ้โฮ.. เราจะพูด
ได้แจ๋วไปเลย แต่นี่ภาษาบาลีเราไม่ได้

เพราะอย่างเช่นหลวงปู่มัน เวลาท่านนิมิตเข้าไป ในประวัติของท่าน ในบุญกุศล
ของท่าน ท่านบอกว่า ท่านเห็นตัวเองยืนอยู่ มีม้าขาวมา ท่านขึ้นม้าขาวแล้วควบไป ข้าม
ขอบชาติไป นี่ท่านเล่าให้หลวงตาฟัง พอข้ามขอบชาติไปถึงตู้พระไตรปิฎก ยังไม่ได้เปิด
นะ ถ้าเปิดตู้พระไตรปิฎกออกมา หลวงปู่มันจะดีกว่านี้อีกสองสามเท่าเลย เพราะเปิดตู้
พระไตรปิฎกมันจะแตกฉานในธรรมมากกว่านี้

นี่ไปถึงตู้พระไตรปิฎกไป พอถึงตู้พระไตรปิฎก ท่านสะดุ้งตื่น ยังไม่ได้เปิดตู้
พระไตรปิฎก นี่ท่านเห็นของท่านไง เห็นเราขี่ม้าขาว ควบม้าขาวข้ามขอบภพขอบชาติ
พอข้ามขอบภพขอบชาตินี้ สำเร็จเป็นพระอรหันต์ แล้วถ้าเปิดพระไตรปิฎก ปฏิสัมภทา

นะ โอ้อโฮ.. จะแตกฉาน จะเป็นประโยชน์อีกมหาศาลเลย ไปถึงคู่พระไตรปิฎก แต่ยังไม่ได้เปิด นิมิตถอนออกมาก่อนไง

นั่นแหละ เวลาไปเห็นอย่างนั้นเลยนะ เห็นถึงอำนาจวาสนาที่สร้างมา สร้างมาขนาดไหน ฉะนั้นภาษาบาลี ถ้ามันได้มา หลวงปู่มันยังไม่เปิดตู้ ยังขนาดนี้ ถ้าหลวงปู่มันเปิดตู้พระไตรปิฎกออกมานะ จะแตกฉานกว่านี้ จะเป็นประโยชน์มากกว่านี้ ยังจะใช้ประโยชน์ได้กว่านี้อีกเยอะเลย

ถึงได้แค่นี้ก็เนีย “อาจารย์ใหญ่ของพวกเรา” ท่านได้สร้างบุญญาธิการมามหาศาล ท่านถึงทำได้อย่างนั้น ไม่อย่างนั้นคุณติ พระพุทธเจ้านี้ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เราเป็นสาวก-สาวกะ ตามอภิธรรมบอกว่า “ผู้ที่จะบรรลุอรหัตต์ ต้องสร้างมาแสนกัป” แต่ถ้าเป็นพระพุทธเจ้าต้อง ๔ อสงไขยขึ้นไป แล้วเรามาเจอหลวงปู่มัน เป็นผู้ทำให้เรา อย่างนี้มันเหมือนกับมีคนมาบอกเราอยู่แล้ว

ฉะนั้น ไม่รู้หนังสือก็ปฏิบัติธรรมได้ จะไปเรียนหนังสือก่อนก็ได้ ถ้าจะเรียน ไปเรียนหนังสือแล้วค่อยมาปฏิบัติธรรม เรียนปริยัติแล้วค่อยมาปฏิบัติ เป็นห่วงไง เวลารับศีลก็กล่าวเป็นภาษาไทย

คิดถึงอย่างนี้แล้วนึกถึงหลวงปู่มัน เวลาหลวงตาท่านเล่าให้ฟัง หลวงปู่มันเวลาจิตลง เวลาธรรมขึ้น เวลาธรรมออกนี้ ออกเป็นภาษาบาลี แล้วเวลาออกเป็นภาษาบาลีใช้ไทม์ แล้วก็บอกกับพระไว้ วันนี้นบาลีขึ้นแล้ว เก็บไว้ฝากมหา คือรอให้หลวงตา เรียกกลับมาก่อนไง พอหลวงตาเรียกกลับมาละ ท่านพูดเลย “ใครเป็นมหา ให้แปลนะ” แล้วก็พูดถึงธรรมที่เกิด

นี่พวกนี้มีฤทธิ์ คนที่เวลามันเกิดเป็นภาษาบาลีนี้ มีหลวงปู่มันกับหลวงปู่จวน หลวงปู่จวนก็ขึ้นเป็นภาษาบาลี หลวงตาท่านพูดอยู่ เวลาธรรมท่านเกิดเป็นภาษาไทย เห็นไทม์ ขณะที่ธรรมเกิดนี้ มันเป็นภาษาไทย ภาษาที่เราอยู่นี้มันจะขึ้นมา

เวลาจิตสงบ เวลาธรรมเกิดนะ พอจิตมันสงบปั๊บ มันเป็นธรรมะ มันจะขึ้นมาจากหัวใจเลย “อันนี้เป็นภาษาธรรม” เวลาแสดงธรรม ธรรมะเวลาเทศน์นี้ มันจะขึ้นมา พอขึ้นมามันก็อยู่ที่คน บางคนขึ้นเป็นภาษาบาลีก็มี เช่นหลวงปู่มัน กับหลวงปู่จวน แต่ของ

หลวงตาท่านบอกว่า ท่านจีนเป็นภาษาไทย เวลาธรรมจีน จีนเป็นภาษาไทยนะ มันจะบอกอะไรล่วงหน้าไป เป็นภาษาจีนมา

อย่างนี้ยังอยู่ที่อำนาจวาสนาเลย แต่ถ้าจีนเป็นบาลีนะ จีนเป็นบาลีนี้ดีมาก ประสาเราว่าสร้างบุญมามากกว่า ว่าอย่างนั้นเถอะ แต่จีนเป็นภาษาไทยก็ให้จีนเถอะ ไม่จีนเลยก็ไม่เป็นไร ขอให้ภาวนาคิดก็แล้วกัน มันลคมมาเป็นขั้นๆ ขอให้ปฏิบัติได้เถอะ อะไรก็เอา

เราอยู่กับครูบาอาจารย์มาเยอะ แล้วพอครูบาอาจารย์ท่านจะสอน ท่านจะบอกกล่าว แล้ว แหม.. มันจำเเนะ หลวงตาบอกเหมือนเทพเลย อะไรที่มันพูดมาเป็นคติธรรมนะ แหม.. จำแม่น จำจนตาย เพราะของอย่างนี้ มันเป็นของที่ทำไม่ได้

จิตหนึ่ง เวียนตายในวิภวัญ เวียนตายไปอย่างนั้น แล้วมันสร้างบุญกุศลมา แล้วมันไปได้สิ่งนี้มา แล้วมาพูดให้เราฟัง เราจะต้องไปเวียนตายเวียนเกิดอย่างนั้น เพื่อที่จะเอาคำพูดคำนั้นคำเดียวไหม คนนั้นก็แสวงหาทางวิชาการมาบอกเรา คนนั้นก็แสวงหาทางวิชาการมาบอกเรา เราเป็นผู้รับฟัง ผู้เก็บประมวล ถ้าไม่เอานี้โง่ตายห้าเลย

แต่ถ้าเอามาเป็นประโยชน์ เห็นไหม สิ่งนี้เพราะเราจับอย่างนี้มาเยอะ ครูบาอาจารย์ท่านผ่านมาเยอะ แต่ในเวลาปฏิบัติก็เป็นอย่างนี้ เราก็เป็นแบบโยม เราเล่าให้ฟังทุกทีเลย เราเป็นแบบโยม เราทุกข์มาเหมือนโยมทั้งนั้นแหละ หลวงปู่มนต์ก็ทุกข์มาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ทุกข์มาอย่างนี้

“ทุกคนทุกข์มาอย่างนี้หมดเลย เพราะว่าทุกคนเป็นคน!”

ทุกคนเป็นคน ทุกคนเกิดมาอย่างนี้หมดเลย แล้วทุกคนก็บากบั่น สร้างสรรค์กันมา มีความมุมานะมา เราก็เป็นอย่างนี้ บวชใหม่ๆ ทุกข์เกือบตาย ทุกข์น่าดู ไม่อยากเล่าเล่าแล้วมันประจักษ์กัน

บวชเป็นพระ อู้ฮู.. พรรษา ๑ พรรษา ๒ มันถือเคร่งใจ อู้ฮู.. พระมันรุมเอาตีนกระแทบกัน อู้ฮู.. ทุกข์ชิบหายเลย! ไม่อยากเล่า แต่ก็เอาตัวรอดมาเห็นใหม่

ฉะนั้นเราถึงดูพระดูเณร เราพูดกับพระของเราประจำ เหมือนเวลาเราเอนท์ติด “เห้ย.. มึงโดนรับน้องใหม่แล้วนะ มึงอย่าไปรับน้องใหม่สิ” เหมือนกับเราอยู่ในสังคม

แล้วสังคมเขาบีบคั้นเราแล้ว พอเรามีจุดยืน มีที่ยืนในสังคมแล้ว เราอย่าไปบีบคั้นพระใหม่ ๆ หรือคนเข้ามาใหม่ เราอย่าไปรังแกเขาสิ เราอย่าไปทำ เพราะเราโดนมาแล้ว เราก็อย่าไปทำ

แต่นี้ไม่ใช่ “ปีที่แล้วกูโดนนะ ปีหน้ากูจะเอาให้หนักเลย” มันก็ไม่จบใจ สังคมเรามันก็ไม่ราบรื่น เห็นไหม อะไรที่มันเป็นไปได้ ก็แล้วกันไป สาธุ.. อุทิศส่วนกุศลกันไป เวลาเราพูดขึ้นมา เราจะพูดบอกถึงประสบการณ์ไง เพราะมันเป็น มันมี แต่เราไม่ได้พูดด้วยอาฆาต หรือจะเอาคืน หรือจะต้องไปทำอย่างนั้น

นี่เราพูดให้พระฟังประจำ เวลาพูดกับพระ จะสอนพระ เอาประสบการณ์นี้บอก ว่าเราเป็นอย่างนี้ๆ เราเจออย่างนี้มา แล้วก็บอกว่า “เป็นอย่างนี้แล้ว อ๋านะ” คือให้มันจบกันแค่นี้ เป็นตัวอย่าง เป็นแบบอย่าง แล้วอย่าทำ อย่าทำ เขาทำกัน เราไม่ทำ ใครทำสิ่งดีไม่ดี มันเรื่องของเขา เราไม่ทำ แต่เราไม่รู้เรื่องอย่างนี้ไม่ได้ ถ้าเราไม่รู้ เราจะไม่ทันโลก เราอยู่กับโลก โดยไม่รู้จักรักโลกได้อย่างไร เราอยู่กับโลก เราต้องรู้จักรักโลก แต่เราไม่ทำตามโลกเขา เราอยู่กับเขา

เวลาพูดนี้ปากจืดมาก ว่าไปทั่วเลย แต่เคยเห็นเราออกจากวัดไปไหม เคยเห็นเราไปทำอะไรใครบ้าง โลกมันเป็นแบบนี้ เอาเรื่องโลกมาพูด เอาเรื่องสังคม เอาเรื่องความจริงมาพูด พูดแล้วให้ตั้งเวช เมื่อเราตั้งเวชแล้ว เราอย่าไปทำมัน เราอย่าไปทำมัน อุทิศให้เขาไป เป็นเวรเป็นกรรม อุทิศให้เขาไป เราจะทำความดี

ถือคติหลวงตา ท่านพูดบ่อย “เราจะทำความดีวะ ใครจะทำความชั่ว ก็เรื่องของเขา เราจะทำความดีกันเนาะ” ท่านสอนลูกศิษย์นะ “ใครจะทำอย่างไรเรื่องของเขา เราจะทำความดีกัน ใครจะนิทานตากถาง ก็เรื่องของเขา เราทำความดีกัน เราทำความจริง”

หลวงตาพูดบ่อย เราก็พยายามพูดอย่างนั้น เราจะไปเอามาขี้คิดนี้ เป็นไปไม่ได้หรอก มันเป็นเวรเป็นกรรม ให้มันพ้นๆ กันไป ผ่านพ้นไปแล้ว ให้มันพ้นไป เราจะทำความดีของเรา เราจะเอาชีวิตของเราไป

นี่เป็นผลของวิญญูะ ผลของการเกิดและการตาย มันเป็นอย่างนี้เอง เนาะ เอวัง